

Päivitetty 14.9.2023

TOIMINNANTARKASTAJIEN VALITSEMINEN JA KELPOISUUSVAATIMUKSET SEKÄ TIETOJA KÄYTÄNNÖN TARKASTUSTOIMINNASTA

Toiminnantarkastajan valitseminen

Eläkeläiset ry:n paikallisyhdistyksissä ja aluejärjestöissä valitaan kaksi toiminnantarkastajaa ja heille kaksi varatoiminnantarkastajaa (aikaisempien tilintarkastajien sijaan).

Yhdistyksen/aluejärjestön ei tarvitse muuttaa sääntöjään, vaikka se valitsee toiminnantarkastajat tilintarkastajien sijaan.

Toiminnantarkastus vastaa aikaisempaa maallikotilintarkastusta.

Toiminnantarkastajan kelpoisuusvaatimukset

Toiminnantarkastaja ei voi olla

- alaikäinen, konkurssissa oleva eikä muu toimintakelpoisuudeltaan rajoitettu henkilö
- henkilö, joka on osallistunut tarkastuksen kohteena olevan asian käsittelyyn esimerkiksi yhdistyksen johtokunnan/aluetoimikunnan jäsenenä tai toimihenkilönä
- läheisessä suhteessa sellaiseen henkilöön, joka on osallistunut tarkastuksen kohteena olevan asian käsittelyyn esimerkiksi yhdistyksen johtokunnan/aluetoimikunnan jäsenenä tai toimihenkilönä

Toiminnantarkastajalla tulee olla

- sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus kuin yhdistyksen toimintaan nähden on tarpeen tehtävän hoitamiseksi
- vapaus lausua käsityksensä yhdistyksen toiminnasta ulkopuolisista tekijöistä riippumattomasti

Toiminnantarkastajaksi valittava voi olla joko yhdistyksen jäsen tai ulkopuolinen henkilö.

TOIMINNANTARKASTUS KÄYTÄNNÖSSÄ

Toiminnantarkastus eroaa kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilintarkastuksesta olennaisesti, koska toiminnantarkastaja voi olla maallikko. Häneltä ei edellytetä laskentatoimen ja tilintarkastuksen opintoja eikä toiminnantarkastukseen sovelleta tilintarkastuksen standardeja.

Toiminnantarkastus suoritetaan yhdistyksen toimintaan nähden riittävässä laajuudessa, ja se koskee kirjanpidon ja tilinpäätöksen osalta seuraavia seikkoja:

- kirjanpidosta ilmenevät tulot, menot ja rahoituserät kuuluvat yhdistykselle ja voidaan olettaa, että ne on merkitty kattavasti kirjanpitoon
- tuotot, kulut, varat, oma pääoma, velat ja yhdistyksen antamat vakuudet ilmenevät olennaisilta osin tilinpäätöksestä ja
- jaksotuksen ja kohdentamisen osalta olennaisimmat tuotto- ja kuluerät on jaksotettu ja kohdennettu olennaisilta osin oikein tilinpäätöksessä.

Yhdistyksen toimintakertomuksen osalta tarkastuksen tavoitteena on selvittää, onko toimintakertomuksessa annettu ainakin kirjanpitolain edellyttämät tiedot ja että tiedot vastaavat olennaisilta osin tarkastushavaintoja.

Hallinnon tarkastuksen tarkoituksena on selvittää, onko hallinto yleisesti ottaen asianmukaisesti järjestetty. Tarkastus koskee lähtökohtaisesti seuraavia seikkoja:

Toiminnantarkastajat perehtyvät vähintään yhdistyksen kokousten ja hallitusten kokousten pöytäkirjoihin sekä tilinpäätökseen liitetietoineen.

- onko yhdistyksen hallinto, kuten toiminnan ohjaus ja seuranta, maksuvalmiuden seuranta, maksujen perintä, laskujen hyväksyminen ja maksatus, kirjanpito, varainhoito ja varojen panttaus, vakuutusten ja lakisääteisten tai sopimusperusteisten velvoitteiden hoito, yhdistyksen informaatiojärjestelmät sekä jäsenluettelon pitäminen ja jäsentietojen käsittely järjestetty hyväksyttävällä tavalla,
- ovatko yhdistyksen mahdollisesti maksamat palkkiot ja muut etuudet yhdistyksen kokouksen hyväksymien periaatteiden mukaisia sekä sopimukset ja yhdistyksen muut toimet lähipiirin kanssa tavanomaisin ehdoin tehtyjä sekä
- kohdellaanko jäseniä yhdenvertaisesti yhdistyksen toiminnassa.

Jos yhdistyksessä on toteutettu poikkeuksellisia toimia, edellyttää se yleensä normaalia yksityiskohtaisempaa tarkastusta.

Toiminnantarkastus on lähtökohtaisesti vuositarkastusta: Syksyllä 2022 valittavat toiminnantarkastajat tarkastavat yhdistyksen vuoden 2023 toimintaa, ja antavat tarkastuksestaan kirjallisen toiminnantarkastuskertomuksen 2024 kevätkokoukselle.

Tarkastuskertomuksessa on mainittava, mitä tilinpäätöstä se koskee. Kertomuksessa on oltava lausunto siitä, sisältääkö tilinpäätös olennaisilta osin yhdistyksen tuotot, kulut, varat, oman pääoman, velat ja yhdistyksen antamat vakuudet. Kirjanpidon ja tilinpäätöksen yhteyttä koskevan lausunnon antaminen on yhdistyksen jäsenten kannalta tarpeen, koska he eivät yleensä voi muilla keinoilla varmistua siitä, että tilinpäätös perustuu kirjanpitoon. Lisäksi tarkastuskertomuksessa on huomautettava, jos tarkastuksessa on ilmennyt, että hallituksen jäsen tai toimihenkilö on syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhdistystä kohtaan taikka johtoon kuuluva tai toimihenkilö on rikkonut yhdistyslakia tai sääntöjä.

Toiminnantarkastaja voi antaa kertomuksessaan myös sellaisia muita tehtävänsä liittyviä tarpeellisia tietoja, joista ei ole haittaa yhdistykselle. Toiminnantarkastajan harkintaa rajoittaa salassapitovelvollisuus.

Puheenjohtajalla ja johtokunnalla/aluetoimikunnalla on velvollisuus avustaa toiminnantarkastajaa. Toiminnantarkastajalla on oikeus olla läsnä kokouksissa, joissa käsitellään hänen tehtäviinsä liittyviä asioita. Toiminnantarkastajalla on velvollisuus pitää salassa saamansa tiedot.

Toiminnantarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhdistykselle. Sama koskee yhdistyslakia tai yhdistyksen sääntöjä rikkomalla yhdistyksen jäsenelle tai muulle aiheutettua vahinkoa.